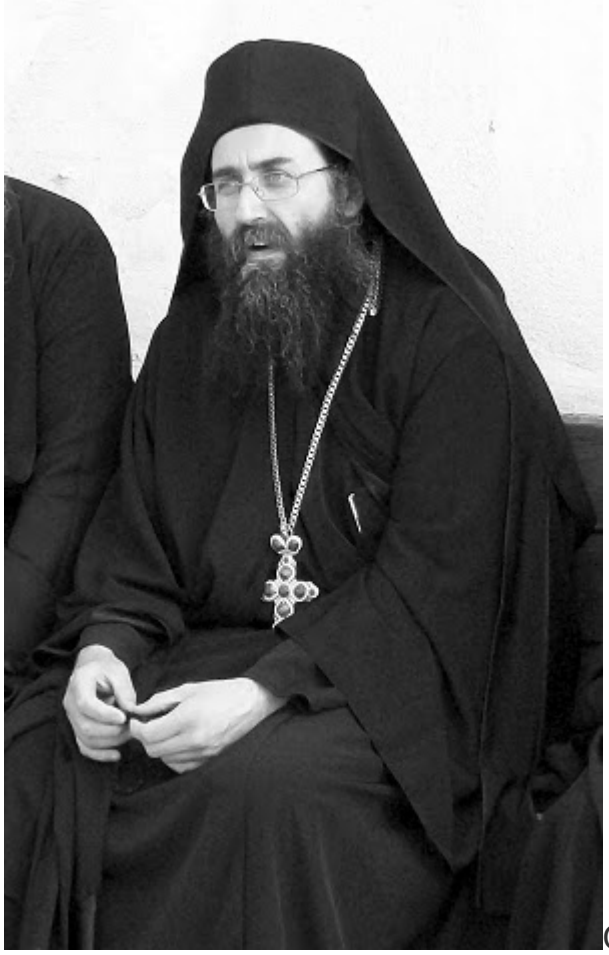
30 Ιανουαρίου 2014

Τρεις Ιεράρχες. Ομιλία του Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Ιβήρων Αρχιμ. Ναθαναήλ

Ομιλία

του Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτου κ. Ναθαναήλ,

Καθηγουμένου της Ι. Μ. Ιβήρων Αγίου Όρους,

κατά την εορτήν των Τριών Ιεραρχών

(Πάνσεπτος Πατριαρχικός Ναός, 30 Ιανουαρίου 2012).

Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

σεπτή των Ιεραρχών χορεία,

σεβαστοί Πατέρες,

αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί,

ελλόγιμοι εκπαιδευτικοί,

αγαπητοί μαθητές και μαθήτριες,

«Τους Ιεράρχας του Χριστού και των Πατέρων κλέος, της Πίστεως τους πύργους και των πιστών Διδασκάλους και φύλακας, συνελθόντες, ω φιλέορτοι, ασματικοίς εγκωμίοις υμνήσωμεν».

Με αυτό το τροπάριο μας καλεί σήμερα η Εκκλησία να τιμήσωμε τους Τρεις Μεγάλους Οικουμενικούς Διδασκάλους, Βασίλειον τον Μέγαν, Γρηγόριον τον Θεολόγον και Ιωάννην τον Χρυσόστομον. Να πανηγυρίσωμεν την μνήμην τους όπως αυτοί ορίζουν: δια του «πνευματικώς εορτάζειν».

Το να μιλήση κανείς για τους Τρεις Μεγίστους Φωστήρας της Τρισηλίου Θεότητος το τόλμημα είναι μεγάλο, γιατί η παρουσία τους στην γη ήταν μια Θεοφάνεια, ένα θαύμα· και ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος λέγει «σιγή τιμάσθω το θαύμα»· και ίσως με την σιγή την δική μου θα ετιμώντο σήμερα καλύτερα οι άγιοι. Όμως κάνοντας υπακοή στην σεπτή πατριαρχική εντολή θα τολμήσω να προφέρω ελαχίστους από καρδίας λόγους.

Ο Άγιος Ιωάννης Ευχαΐτων εγκωμιάζοντας τους Τρεις Ιεράρχες λέγει: «Μία μεν γαρ δόξα τοις τρισίν, η Τριας, εις δε σκοπός η αρετή· εις δε αγών, κλονουμένην στηρίξαι και κατασφαλίσασθαι την ευσέβειαν, εν δε έργον άληκτον, ψυχών σωτηρία, έργοις πάσι και λόγοις και τρόποις σπουδαζομένη. Τούτους έχομεν άνθρωποι μετά τον Σωτήρα σωτήρας, μετά τον Πλάστην δημιουργούς, μετά Θεόν ευεργέτας και φύλακας των ημετέρων ψυχών.»

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος στον Απολογητικό του λόγο αναφέρει: «Τίποτα δεν ποθούσα περισσότερο από το να κλείσω την θύρα των αισθήσεων, να εξέλθω της σαρκός και του κόσμου, να συγκεντρωθώ εις εαυτόν, να συνδιαλεχθώ μεθ’ εαυτοῦ και μετά του Θεού. Να καταστώ αληθινά και συνεχώς να καθίσταμαι αληθής,

ακηλίδωτος καθρέπτης του Θεού και των ουρανίων, απολαμβάνοντας ήδη από τον παρόντα βίο την ελπίδα των αγαθών της μελλούσης ζωής».

Και όσο ο ίδιος απέφευγε την δόξα των ανθρώπων, τόσο ο Θεός τον εδόξαζε. Υπακούοντας στο θέλημα του Θεού αφήνει την αγαπημένη του ησυχία και την συναναστροφή με τον Μέγα Βασίλειο και γίνεται υπόδειγμα μερίμνης ποιμαντικής και στοργής προς τον βασανισμένο από τις αιρέσεις λαό του Θεού. Εμφανίζεται ως κανόνας πίστεως και θεολόγος μέγιστος, ως εικόνα πραότητος και εγκρατείας διδάσκαλος. Δεν διστάζει να αφήση για την ενότητα και την ειρήνη της Εκκλησίας τον πατριαρχικό θρόνο· και προστρέχει στην προτέρα του άσκησι και ησυχία, για να συνεχίση το έργο του αθόρυβα, δίνοντας μυστική μαρτυρία της αγάπης του Θεού σε όλους.

Ο Μέγας Βασίλειος, οικουμενικός διδάσκαλος και φωστήρας της Ορθοδόξου πίστεως, πατέρας του μοναχισμού, προστάτης των πενήτων, προνοητής όλων όσοι ελπίζουν στον Θεό, υπήρξε το τέλειο πρότυπο του Επισκόπου, ζώσα Εικών του Χριστού, γινόμενος τα πάντα τοις πάσι. Υπέμεινε συκοφαντίες και κάθε λογής θλίψι. Έφερε πάνω του τα στίγματα της κατά Θεόν ζωής. Έλεγε στον Έπαρχο Μόδεστο που τον απειλούσε (με θάνατο). «Όσο για τον θάνατο, θα τον δεχόμουν ως ευεργεσία, διότι θα με έφερνε κοντά στον Θεό. Γι’ Αυτόν ζω, γι’ Αυτόν ενεργώ, γι’ Αυτόν είμαι ως νεκρός και Αυτόν ποθώ από καιρό.» Εκοιμήθη προφέροντας τις λέξεις: «εις χείρας Σου παραθήσομαι το πνεύμά μου». Και γίνεται ο Βασίλειος μέτοχος της Βασιλείας του Θεού την οποία επόθησε. «Πάντας ημάς πρόσδεξαι εις την Βασιλείαν Σου, υιούς φωτός και υιούς ημέρας αναδείξας, την σην ειρήνην και την σην αγάπην χάρισαι ημίν.» Όπως χαρακτηριστικά λέγει στην Θεία Λειτουργία που συνέταξε.

Ο Άγιος Ιωννης ο Χρυσόστομος, «ο κήρυκας του ελέους», «ο φωτισμένος οφθαλμός της μετανοίας», όπως τον αποκαλούσαν, ο τέλειος υποτακτικός, που έζησε υπό την καθοδήγησι ενός Σύρου ασκητού στην υπακοή, στην απόλυτη πτωχεία, την νηστεία και την προσευχή για τέσσερα χρόνια. Αργότερα αποσύρθηκε σε μια σπηλιά, μόνος μόνω Θεώ, αφιερωμένος στην άσκησι και στη μελέτη των γραφών. Όταν εκλήθη να γίνη Πατριάρχης στην Βασιλεύουσα, μετέφερε αυτήν την μοναχική του εμπειρία και ζούσε ως εν νεκροίς ελεύθερος, μακρυά από τα του κόσμου και ταυτόχρονα μετέχοντας στον πόνο, στον αγώνα και στις αγωνίες του κόσμου, νουθετώντας, στηρίζοντας, οδηγώντας σε μετάνοια τους αμαρτωλούς. Εμφορούμενος από το ασκητικό αυτό πνεύμα συνέταξε τη Θεία Λειτουργία που τελούμε καθημερινά «υπέρ της οικουμένης, υπέρ της Αγίας Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας. . . εις άφεσιν αμαρτιών, εις κοινωνίαν του Αγίου Πνεύματος, εις βασιλείας ουρανών πλήρωμα». Μετά από διωγμούς, εξορίες,

συκοφαντίες, ασθένειες και μεγάλη περιφρόνησι τελειώνει δηλαδή αρχίζει την ζωή του λέγοντας: «Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν». Και φθάνει σε αυτό το σημείο, επειδή εναπέθεσε τον εαυτό του στην πρόνοια του Θεού. «Σοι παρακατατιθέμεθα την ζωήν ημών άπασαν και την ελπίδα».

Οι Άγιοι Τρεις Ιεράρχες έλαμψαν και λάμπουν ως αστέρες πολύφωτοι στο στερέωμα της Εκκλησίας με την ζωή τους, με τον λόγο τους και με την σιωπή τους. Έζησαν κατ' αρχήν στην άσκησι, στην μελέτη, στην προσευχή, παραδομένοι ολοκληρωτικά στον Θεό. Και όντας μόνοι, ήσαν μαζί με όλους. Ήθελαν να χαθούν, να εξαφανισθούν, να μην υπάρχουν. Είχαν διαγράψει τον εαυτό τους. Ο Θεός όμως, ο πάντα ποιών εις ευεργεσίαν της ζωής ημών, ενήργησε διαφορετικά. Τους στέλνει στον κόσμο για να ποιμάνουν τον βασανισμένο από τις αιρέσεις και πονεμένο από τα πάθη και τις αδυναμίες λαό του Θεού· να στηρίξουν την νεότητα παιδαγωγώντας την. Και ενώ ζούσαν στον κόσμο, δεν έφυγαν ποτέ από την έρημο.

Τι να πρωτοθαυμάση κανείς; Της ψυχής τους την καθαρότητα; Του σώματος τον αγιασμό; Την χρηστότητα των τρόπων; Την λαμπρότητα του βίου; Την ευκοσμία των ηθών; Την άσαρκον πολιτείαν; Τους υπέρ των ορθών δογμάτων αγώνας και ιδρώτας; Τους διωγμούς; Τους πολέμους; Τους κινδύνους; Τον θάνατον;

Έγιναν τα πάντα τοις πάσι. Ο Θεός τους εθαυμάστωσε με ουράνια χαρίσματα, με κατορθώματα που ξεπερνούν τα ανθρώπινα. Χαρίτωσε τα άγια Λείψανά τους. Και γίνονται πρέσβεις προς τον Θεό για όλους μας. Γίνονται ειδικά οι προστάτες των γραμμάτων, προστάτες των διδασκόντων και διδασκομένων.

Παναγιώτατε, είναι μεγάλη ευλογία για την Εκκλησία η μεταφορά των ιερών Λειψάνων των αγίων εκ των προκατόχων Σας, Γρηγορίου του Θεολόγου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου, από την Δύσι στην Βασιλεύουσα Πόλι μερίμνη της Υμετέρας Παναγιότητος. Και σήμερα πρόκεινται εις προσκύνησιν και αγιασμόν των πιστών εν τω πανσέπτω πατριαρχικώ ναώ ομού μετά του ιερού Λειψάνου του ομόφρονός των Βασιλείου του Μεγάλου.

Ο Μέγας Βασίλειος, στην Λειτουργία που συνέταξε, παρακαλεί τον Θεόν: «τα νήπια έκθρεψον, την νεότητα παιδαγώγησον». Βλέπει κανείς την φροντίδα, τον πόνο και την προσευχή της Εκκλησίας για την νεότητα. Ένας μαθητής των Μεγάλων Ιεραρχών αρκετούς αιώνες αργότερα, ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, από το σκαμνί του, που είναι ο τάφος του, όπως ο ίδιος χαρακτηριστικά λέγει, και μιλάει ο νεκρός εαυτός του (και επειδή είναι νεκρός και άγιος τα λόγια του είναι διαχρονικά), προέτρεπε τους ανθρώπους λέγοντας: «Το σχολείον ανοίγει τες εκκλησίες, το σχολείον ανοίγει τα μοναστήρια. Από το σχολείον μανθάνομεν το κατά δύναμιν τι είναι Θεός, τι είναι αγία Τριας, τι είναι άγγελοι, αρχάγγελοι, τι

είναι δαίμονες. Τι είναι Παράδεισος, τι είναι κόλασις, τι είναι αμαρτία, αρετή. Τι είναι Βάπτισμα, τι είναι το άγιον Ευχέλαιον, ο τίμιος γάμος, τι είναι ψυχή, τι είναι κορμί. Ανίσως και δεν ήτανε σχολεία, που ήθελα εγώ να μάθω να σας διδάσκω; Τα πάντα από το σχολείον τα μανθάνομεν και χωρίς αυτό περιπατούμεν εις το σκότος». Ο Άγιος Κοσμάς μιλάει απλά, προσωπικά και ταυτόχρονα νοιώθεις ότι μιλάει ο Θεός δι' αυτού, επειδή πονάει για τον λαό του Θεού, για τα νέα παιδιά.

Σήμερα που κλονίζονται οι αξίες, κλονίζονται τα πάντα και υπάρχει αυτή η ευδαιμονία, η άνεσι και η εύκολη ροπή προς το κακό, η προσευχή της Ορθοδόξου Εκκλησίας «την νεότητα παιδαγώγησον» γίνεται πιο έντονη. Η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η πνευματική μήτρα όπου αναπτύσσεται και ζωογονείται ο άνθρωπος· γιατί αισθάνεται ότι ο Κύριος είναι η βοήθεια των αβοηθήτων, η ελπίς των απηλπισμένων, ο σωτήρ των χειμαζομένων, ο ιατρός των ψυχών και των σωμάτων. Μέσα στην Εκκλησία ο ευαίσθητος και πονεμένος νέος που αναζητεί, όντας κουρασμένος από τις κοσμικές επιθυμίες, από τον φόρτο των μαθημάτων και ενίοτε από τις πιέσεις και τις συνεχείς συμβουλές των μεγάλων, βρίσκει μια ανάπαυσι που του γεμίζει την ψυχή και το σώμα. Ακούει μυστικά την φωνή του Κυρίου: «Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς». Αισθάνεται ότι η εμπιστοσύνη στον Θεό δίνει την απόλυτη ασφάλεια. Γεμίζει από φως όλη του η ύπαρξι, έχει δεχθή την αγάπη του Θεού «που ανιστά τους νεκρούς και ανορθοί τους κατερραγμένους». Παίρνει μια άλλη δύναμι ζωοποιό, σηκώνει τον προσωπικό του σταυρό και συνεχίζει τον αγώνα του δοξάζοντας για όλα τον Θεό. Τελικά οι δοκιμασίες και οι αποτυχίες που πέρασε γίνονται μεγάλες ευλογίες και επιτυχίες. Η Εκκλησία σέβεται τον άνθρωπο.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος στην ευχή της Αγίας Αναφοράς λέγει: «Ευχαριστούμέν σοι υπέρ πάντων, ων ίσμεν και ων ουκ ίσμεν, των φανερών και αφανών ευεργεσιών των εις ημάς γεγενημένων.» Οι αφανείς ευεργεσίες, που δεν τις γνωρίζομε, είναι πολύ περισσότερες από τις φανερές και μπορεί να είναι δοκιμασίες δια των οποίων μας επισκέπτεται ο Θεός.

Ένας άλλος γνήσιος υποτακτικός των μεγάλων ιεραρχών, ένα αμάραντο άνθος της Αγιορειτικής ερήμου, που μεταφυτεύθηκε θεία επινεύσει στο κέντρο της Αθήνας, ένας άριστος σύγχρονος παιδαγωγός, ο μακαριστός Γέροντας Πορφύριος, που ανάλωσε τον εαυτό του για να στηρίξη κουρασμένους και πονεμένους ανθρώπους, ειδικά νέους, έλεγε: «Να βλέπωμε τον Θεό στο πρόσωπο των παιδιών και να δώσωμε την αγάπη του Θεού στα παιδιά. Η αγιότητα των γονέων είναι η καλύτερη εν Κυρίω αγωγή. Με την προσευχή και την αγιωσύνη των γονέων και των εκπαιδευτικών μπορούν να βοηθηθούν τα παιδιά στο σχολείο. Με ανθρώπινους τρόπους δεν διορθώνονται οι κακές καταστάσεις. Μόνο με την προσευχή φέρνετε

αποτέλεσμα. Να μπη η χάρις του Θεού στην ψυχή τους και να τα αλλοιώση».

Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

«τοις των μεγάλων ιεραρχών ρήμασι και ίχνεσι επόμενος» αίρετε και Εσείς τον σταυρό της Μεγάλης Εκκλησίας, η οποία ζη μέσα στους αιώνες ως μηδέν έχουσα και τα πάντα κατέχουσα· με προσευχή, καρτερία, σιωπή, με ευγένεια και πολλή υπομονή, υπακούοντας στο θέλημα του Θεού, αντλώντας δύναμι από την Θεία Λειτουργία, όπου ο Κύριος αεί σφαγιάζεται αγιάζων τους μετέχοντας εις Αυτόν. Παίρνετε δύναμι προσκυνώντας τα ιερά και όσια της πίστεώς μας. Αναπαύεσθε με το να κουράζεσθε για τους άλλους. Δεν είναι άνευ σημασίας ότι πριν αρχίσετε την ειρηνική σας πορεία ανά την οικουμένη ήλθατε πρώτα στο Άγιον Όρος, στον τόπο της προσευχής και της ησυχίας, για να πάρετε την ευλογία της Παναγίας, για να προσευχηθήτε. Και τώρα που αρχίσατε να διανύετε την τρίτη δεκαετία της πατριαρχικής Σας διακονίας, πάλι από το Περιβόλι της Παναγίας ξεκινήσατε. Το του Μεγάλου Βασιλείου «την νεότητα παιδαγώγησον» είναι η προσευχή και η μέριμνά Σας. Αγωνίζεσθε για την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, αγωνίζεσθε για την Μεγάλη του Γένους Σχολή, για τα Εκπαιδευτήρια και για τα παιδιά της ομογένειας, ακόμη για την Αθωνιάδα Σχολή. Αγωνίζεσθε για όλους. Η χαρά και η συγκίνησί Σας όταν έρχωνται νέοι και νέες, μαθητές και μαθήτριες στην Βασιλεύουσα, είναι μεγάλη. Και αυτοί κοντά Σας βλέπουν τον Πατέρα που θα τους ακούση και θα σταλάξη βάλσαμο στις ευαίσθητες ψυχές τους, θα τους μεταδώση το μήνυμα της Αναστάσεως, της χαράς που έρχεται εν όλω τω κόσμω δια της άρσεως του προσωπικού τους σταυρού· θα τους μεταδώση φως από την ακοίμητη κανδήλα του Φαναρίου, το φως των Ιερών Παραδόσεών μας, το φως της Ορθοδοξίας, το φως της Ευαγγελικής αληθείας, που οι Άγιοι Τρεις Μεγάλοι Ιεράρχες και όλοι οι Άγιοι Πατέρες, επώνυμοι και ανώνυμοι, «παρέδωκαν τη Εκκλησία».

Ων ταις αγίαις πρεσβείαις και Υμετέραις θεοπειθέσι Πατριαρχικαίς ευχαίς, Χριστός ο Θεός ημών, εν ομονοία και ειρηνική καταστάσει ημάς διαφυλάξαι και της ουρανίου Αυτού Βασιλείας αξιώσαι. Αμήν.

Πηγή:ec-patr.org